

DE OORLOG, 27 juli 1914
 [Het Nieuws van den Dag, No. 13691]
 [Maandag 27 Juli 1914.]

Inhoudsopgave 27 juli 1914

[Het Nieuws van den Dag, No. 13691]1
 Oorlogsgerucht.1
 De Oorlog.3
 In Oostenrijk.4
 In Servië.4
 In Rusland.5
 In Duitschland.5
 In Frankrijk.5
 In Italië.6
 In Bulgarije.6
 In Montenegro.6
 In België.6
 In Engeland.6
 De oorlog.7
 Het eerste schot.7
 In Oostenrijk.7
 In Duitschland.7
 In Frankrijk.7
 De Oorlog.7
 DE MOORDAANSLAG OP DEN KHEDIVE.10
 Het antwoord van Servië.10

5

Oorlogsgerucht.

Het stemt wel bitter, te zien hoe de handelwijs der regeeringen van de meest
 10 beschaafde staten in een kwestie van vrede of oorlog nog even barbaarsch is als een
 eeuw of eeuwen geleden. Heeft daarvoor de internationale toenadering zoo krachtig en
 onweerstaanbaar gewerkt in de laatste vijf-en-twintig of vijftig jaren? Zijn daarvoor
 vredesconferenties saamgeroepen, een hof van arbitrage ingesteld, een vredespaleis
 gebouwd, om zelfs de instelling der "bons offices", der welwillende tusschenkomst van
 derden bij een geschil tusschen twee staten, tot een voetveeg te zien maken?

15 Zoo is dan nu het gruwelijk anachronisme van een oorlog tusschen twee beschaafde
 staten uitgelokt, opzettelijk onvermijdelijk gemaakt door dezelfde regeering, die
 binnen eenige weken in haar hoofdstad het wereldcongres voor den vrede zou ontvangen
 – wreede satire!

20 Dat de regeering te Weenen het op deze gewelddadige botsing heeft toegelegd, is
 onweersprekelijk. Niemand vermoedde dat er iets zóó ernstigs broeide. Daar komt dan
 uit de lucht vallen, Donderdagavond, een diplomatiek stuk, door de Donau-monarchie
 aan Servië gericht, een reeks van eischen bevattende die binnen twee etmalen moeten
 ingewilligd worden, onvoorwaardelijk. Zoo niet, dan zullen de ambtelijke betrekkingen
 worden afgebroken en wordt een toestand geschapen, die gemeenlijk, en in dit geval
 25 zoo goed als zeker tot oorlog leidt.

De inhoud van dit stuk was overigens van dien aard, dat het moest verworpen worden.
 Onvoorwaardelijke aanneming ervan zou gelijk gestaan hebben met het prijsgeven van
 soevereiniteit op eigen gebied; graaf Berchtold had evengoed kunnen eischen, dat
 30 Servië zou verzoeken bij de Donau-monarchie geannexeerd te mogen worden. Men stelle
 zich eens voor: Duitse bijzitters in een Nederlandsch gerechtshof! Een Servische
 regeering, die zulke eischen had willen aanvaarden, zou onverwijld weggejaagd zijn.
 Natuurlijk wist graaf Berchtold dat zijn eischen onaannemelijk waren. Zeker is dit
 ook de reden geweest van de geheimhouding waarmee dit ultimatum op korten termijn is
 voorbereid. Er mocht geen tijd gelaten worden voor tusschenkomst, geen tijd om het
 35 gezond verstand en de menselijkheid aan 't woord te laten. Er moest oorlog komen.
 En waarom?

Oostenrijk's onverzettelijke eisch wordt in het Weener stuk gemotiveerd met den moord
 te Serajewo. Zulk een "beau geste", zoo'n beroep op gevoel en verontwaardiging hoort
 nu eenmaal bij den opzet van het geval aan de zijde van hem, die aandrijft tot den
 40 krijg. Alsof, in ernst, een geheel volk, zelf een regeering, verantwoordelijk gesteld
 mocht worden voor de verfoeielijke daad van een paar heethoofden; laat ons zeggen:
 van een bende samenzweerders, onder wie officieren en ambtenaren! Alsof de moord op
 twee menschen, hoe schandelijk ook, den onderlingen massenmoord van tientallen van

45 duizenden, met al de daaraan verbonden ellende, met de vernietiging misschien ook van een volksbestaan, kon motiveeren.

De regeering te Weenen laat haar eischen vergezeld gaan van een handig ineengezette akte van beschuldiging, waaruit dan blijken zou, dat Servische officieren en ambtenaren de eigenlijke aanstichters geweest zijn van den moord op Frans Ferdinand en zijn gemalin. Mogelijk van wèl, mogelijk van niet. Waarom zouden wij den steller van dit stuk onvoorwaardelijk gelooven en den Servischen rechters alle vertrouwen ontzeggen?... Maar nog eens: daarom oorlog? Hoe levendig men zich de verbittering te Weenen door den moord gewekt ook kan voorstellen, waarom dit betreurenswaardige geval zoo heel anders te beschouwen dan een koningsmoord te Lissabon, een aanslag te Kairo? Moet dan heel Servië – op welks gebied de moord niet eens plaats vond –

55 verantwoordelijk worden gesteld? De zaak doet levendig denken aan de ramp met de "Maine" ter reede van Havana in 1898, die al meê aanleiding gaf tot den oorlog tusschen Spanje en Amerika.

Aanleiding, méér niet, is ook wel in dit geval de koningsmoord te Serajewo. De diepere grond tot Oostenrijk's drijven zal liggen in bezorgdheid voor de panslavistische beweging, nu Servië, na den jongsten oorlog, zoozeer in macht en aanzien gewonnen heeft.

60 Erkend moet worden dat, al zijn wellicht geen stricte bewijzen te leveren, de indruk overheerscht dat de Servische autoriteiten voedsel geven aan de panslavistische, anti-Oostenrijksche propaganda.

65 Maar is 't dan nog steeds onvermijdelijk, dat dergelijke rassenkwestiën met de wapenen worden beslecht?

Te Weenen schijnt men dat zoo te meenen. Zes jaren geleden heeft Oostenrijk immers reeds de hand gelegd op Bosnië en de Hertsegowina – wederrechtelijk, maar wat zou dat? Het allegaartje van volkeren, onder den Habsburgschen scepeter vereenigd, hangt zoo losjes aanéén, dat alleen krasse middelen den samenhang verzekeren kunnen – zoo lang 't duurt. Dus het gevaar dat te Belgrado dreigt, den kop indrukken. Het is immers maar een klein land! Vier millioen tegen zestig. Een legermacht van 'n paar honderdduizenden tegen anderhalf millioen. Dus moet dat "kruithuis naast de deur" opgeruimd worden, en spoedig ook. Met de aanmatiging, die macht-zonder-recht

70 kenmerkt, wordt zelfs te Weenen niet van een "oorlog" gesproken, het zal een "strafexpeditie" zijn, méér niet. Zoo gebruiken de Engelschen het geringschattende woord "punishment" wanneer zij optrekken tegen Afghanen en Zuid-Afrikaners of anderen die niet van hun overwicht gediend zijn.

Het is den Brit daarbij niet altijd zóó voor den wind gegaan als hij verwachtte. Misschien krijgt ook de militaire wandeling der Oostenrijkers naar Belgrado en Kragoejewats nog een staartje. Juist honderd jaar geleden heeft Turkije – toen nog machtig en krachtig – het niet kunnen klaarspelen op den duur tegen de benden van Karadzjordzje, die de guerrilla voerden in Servië's bergstreken.

80 Natuurlijk juicht het volk te Weenen voor de paleizen, en de ministeriën; dat gaat zoo. Maar de Tsjechen worden gebreideld, en in de zuidelijke landen der Monarchie, waar de Kroaten en Dalmatiërs wonen, die wellicht tegen hun rasgenooten in het vuur gebracht moeten worden, acht men 't maar voorzichtiger alvast den staat van beleg in te stellen.

Ook te Berlijn wordt gejuicht, en opgewonden troepen trekken Unter den Linden heen en weer. Waartoe deze geestdrift? 't Is niet duidelijk. De oorlogsroes begint reeds op te komen en benevelt het oordeel.

Ondertusschen heeft Oostenrijk laten weten, dat het de handen vrij wil hebben. Het conflict mag harentwege "gelokaliseerd" worden. Inderdaad, als tien tegen één gaan, kunnen de tien 't wel zonder inmenging af.

95 Duitschland schijnt reeds een boodschap in denzelfden geest te Parijs, Londen en Petersburg te hebben bezorgd. Het is geen geruststellend teeken. Dat Rusland – en Frankrijk almeê – reeds gromt over het bij voorbaat verwijderen van zijn tusschenkomt, 't is begrijpelijk. Voor Rusland, dat zich de beschermer gevoelt van het Slavische ras, komt het er nu slechts op aan, of het macht – en geld – genoeg heeft om het niet te laten bij een protest, maar tot een daad van inmenging over te gaan.

100 En dan?... Het is voor ons, wien de Slavische of Oostenrijksche kwestie niet aangaat, wie voor of tegen Oostenrijk of Servië op zichzelf onverschillig laat, voor ons, die op den gang der zaken geenerlei invloed kunnen uitoefenen, voorshands niet geraden zich in deze gebeurlijkheden te verdiepen. Maar welk een verantwoordelijkheid laden de regeeringspersonen op zich, die niet schromen het gevaar te ontketenen, dat millioenen gewapende menschen in een vreeselijken Europeeschen oorlog op elkaar geworpen kunnen worden!

Dat 't in onze dagen nog mogelijk is het wel en wee van zoovele millioenen aan de

Naspeuringen van Paul Theelen: 27 juli 1914

110 willekeur van den een of anderen minister prijs te geven – ziedaar wel een ontzettende gedachte.

TELEGRAMMEN. (REUTER'S AGENTSCHAP).

De Oorlog.

115 **WEENEN, 25 Juli. Even na zes uur is het antwoord der Servische regeering op de nota van Oostenrijk-Hongarije ingediend. Het antwoord wordt onbevredigend geacht. De Oostenrijksche gezant heeft met het personeel van het gezantschap Belgrado verlaten.**

120 **BELGRADO, 25 Juli. Reeds te 3 uur had de Servische regeering de algemeene mobilisatie gelast, het hof, de regeering en de troepen ontruimen Belgrado; de regeering wordt naar Kragoejewats verplaatst.**

125 ROME, 25 Juli. Alle pogingen van Italië en Engeland zijn gericht op het behoud van den vrede. De secr.--gen. van het ministerie van buitenlandsche zaken en de Britsche gezant zijn vandaag tweemaal naar den Oostenrijkschen gezant geweest.

130 BOEDAPEST, 26 Juli. De Servische woiwode Poetnik, chef van den generalen staf, is gisteravond om 10 uur bij zijn terugkomst uit de badplaats Bleichenberg aan het station Kelenfeld bij Boedapest gearresteerd door de Hongaarsche militaire overheid. Hij was ongemeen verrast, omdat hij niet wist, dat de oorlogstoestand ingetreden was. Hij poogde weerstand te bieden en weigerde in den gereedstaanden auto te stappen. Hij werd daarop naar den commandant der plaats gebracht, die hem gevangen verklaarde. Vier officieren, die hem vergezelden, en zijn dochter zijn in een hotel ondergebracht.

135 WEENEN, 25 Juli (bericht van het officieuze Weensche correspondentie-bureau). Enkele minuten voor zessen kwam Pasjits, de Servische minister-president in het gebouw van het Oostenrijksch-Hongaarsche gezantschap te Belgrado en overhandigde een onbevredigend antwoord op de nota van de O.-H. regeering. De gezant Von Giesl deelde hem daarop mede, dat de diplomatieke betrekkingen werden afgebroken en verliet met het personeel van het gezantschap om 6 uur 20 Belgrado. (Reeds te drie uur had de Servische regeering de algemeene mobilisatie gelast. Het hof, de regeering en de troepen ontruimen Belgrado; de regeering wordt naar Kragoejewats verplaatst.)

145 WEENEN, 25 Juli. De avondbladen melden dat de Russische regeering aan den Oostenrijksch-Hongaarschen gezant te Petersburg, Szapary, en door haren gezant te Weenen de Oostenrijksche regeering heeft laten verzoeken den termijn met eenige dagen te verlengen. Dit is op stellige manier afgewezen. Oostenrijk stelt zich op het standpunt dat deze verwickeling met Servië een zaak is, die alleen Oostenrijk en 150 Servië aangaat. Van den beginne af heeft de regeering besloten dit standpunt in te nemen en elke poging tot bemiddeling af te wijzen.

155 BOEDAPEST, 26 Juli. Aanplakbiljetten doen mededeeling van de gedeeltelijke mobilisatie. Voorloopig wordt de tweede reserve niet opgeroepen. Wel sommige comitaten van den landstorm.

AGRAM, 26 Juli. Hier hebben gistermiddag groote vaderlandslievende betoogingen plaats gehad. De menigte riep: "Levende Kroaten! Weg met de Serviërs!"

160 WEENEN, 26 Juli. Volgens de bladen, heeft het ministerie van financiën zich door bemiddeling van de postspaarkassen in verbinding gesteld met de Weensche banken, voor het geval de politieke toestand buitengewone eischen zou gaan stellen. Ook de Hongaarsche minister van financiën neemt voorzorgsmaatregelen. Het 't eerst op te brengen bedrag is 300 millioen kronen.

165 BOEDAPEST, 26 Juli. Den ganschen nacht hebben geestdriftige massa's door de stad gemarcheerd. Voor het ministerie van defensie werd een grootsche betooging gehouden. Minister Hazy moest op het balkon verschijnen en hield een patriottische redevoering. Een groote menigte bracht ook minister-president Tisza in zijn paleis hulde. Voor het 170 militair casino zong men volksliederen. Graaf Zichy klom op een tribune en bracht een hoera uit op den bondgenoot, keizer Wilhelm.

175 ISCHL, 25 Juli. Graaf Berchtold kwam hier even vóór vier uur aan door de dichte menigte met luide juichkreten begroet. De minister van oorlog kwam met denzelfden trein.

180 ISCHL, 25 Juli. De keizer gevoelt zich wel, in weerwil van de inspanning der laatste dagen. Ook vandaag bleef de Keizer nog te Ischl. Voor zijn vertrek zijn nog geen beschikkingen gemaakt. Ter gelegenheid van het familiediner heeft de Keizer vandaag hertogin Louise van Brunswijk op hartelijke wijze begroet.

In Oostenrijk.

185 PARIJS, 25 Juli. Aan de "Temps" wordt uit Weenen geseind, dat de Keizer de maatregelen met betrekking tot het handhaven van de binnenlandsche orde, zooals die door het kabinet zijn vastgesteld, heeft goedgekeurd. De Oostenrijksche regeering ontveinst zich niet, dat het conflict met Servië sommige Slavische elementen in de monarchie tot ontevredenheid zal prikkelen. Zij is vast besloten om elke manifestatie in dien geest onverbiddeijk te onderdrukken. Bijna alle Tsjechische bladen, die de stappen bij de regeering te Belgrado gedaan met commentaren hebben meegedeeld, zijn 190 geconfisqueerd of onder censuur gesteld. Gisteren werd uit Dalmatië bericht, dat er in grooten getale huiszoekingen en arrestaties hebben plaats gehad bij en van politieke personen van Servische en Kroatische nationaliteit. Te Spalato zijn 42 personen onder beschuldiging van hoogverraad in hechtenis genomen.

195 WEENEN, 25 Juli. Men verneemt, dat alleen tot gedeeltelijke mobilisatie zal worden overgegaan. Voorts zijn een aantal maatregelen voor het eigen land getroffen, waarbij de volgende overdracht van het geheele burgerlijk bestuur in Bosnië, Herzegowina en Dalmatië aan de bevelhebbers van die daar aanwezige strijdkrachten; opheffing van de 200 grondwettelijke bepalingen omtrent persoonlijke vrijheid; en het recht van vereeniging en vergadering; idem van het briefgeheim en de vrijheid van drukpers: instelling van rechtbanken van gezworenen; beperking van het passenstelsel; verwijzing van burgerlijke personen wegens vergrijpen tegen het leger naar het militair strafrecht; en verbodsbepalingen op uitvoer; in werking brengen van de wet op den oorlogsdienst. Verder worden de zittingen van den landdag en rijksraad 205 gesloten. Een officieel communiqué merkt hierbij op dat, hoewel de maatregelen in verschillend opzicht een diepgaanden invloed zullen hebben op 't normale burgerlijke leven, toch in deze ernstige uren verwacht mag worden, dat de zware verantwoordelijkheid, welke tot deze maatregelen heeft doen besluiten, door alle bewoners van het gemeenschappelijk vaderland zal worden gevoeld en in eere gehouden.

210 WEENEN, 26 Juli. De Oostenrijksch-Hongaarsche bank heeft den rentevoet van 27 Juli af van 4 op 5 procent verhoogd. Het bestuur van de Weener beurs besloot, de beurs op 27, 28 en 29 dezer te sluiten, met het oog op het algemeen belang om onrustwekkende beursoperaties te vermijden en te voorkomen, dat de bevolking in financieel en 215 economisch opzicht nadeel berokkend wordt.

LONDEN, 26 Juli. In kringen, die in nauwe verbinding met Weenen staan, wordt vernomen, dat de militaire maatregelen, welke Oostenrijk-Hongarije nemen zal, nog aan 220 Servië den tijd zullen laten om over zijn antwoord na te denken.

ISCHL, 26 Juli. De Keizer heeft den geheelen dag ingespannen gearbeid. Hij is volkomen wel. Hedenavond zijn vóór het badhotel geestdriftige betoogingen gehouden voor Keizer Frans Jozef, Keizer Wilhelm en de verbonden rijken.

225 WEENEN, 26 Juli. Het correspondentiebureau Wilhelm meldt: In de heden gehouden vergadering van het beursbestuur heeft de regeeringscommissaris ter beurze, ministeriaalraad Zwierziria, medegedeeld, dat, voor zoover de door hem ontvangen inlichtingen strekten, er thans geen reden bestond voor de vrees, dat de gewenschte localiseering van het conflict niet zou worden in acht genomen.

230 **In Servië.**

PARIJS, 26 Juli. Naar de "Temps" meldt, heeft de Servische regeering er in toegestemd officieel af te kondigen, dat alle anti-Oostenrijksche vereenigingen moeten worden 235 ontbonden, dat de wet op de dagbladpers gewijzigd wordt en dat alle officieren en beampten, die zich gecompromitteerd hebben, op non-activiteit gesteld zullen worden. Maar Servië protesteert tegen den eisen, dat Oostenrijksche beampten zitting moeten nemen in de enquête-commissie. Ingeval Oostenrijk hiermee geen genoegen neemt zal Servië een beroep doen op het scheidsgerecht van Den Haag en de mogendheden.

240 WEENEN, 26 Juli. Aan de Zuid-Slavische "Correspondenz" wordt omtrent den toestand in Belgrado uit Semlin gemeld: Gisteravond bood de stad een beeld van groote verwarring.

Naspeuringen van Paul Theelen: 27 juli 1914

Onder de bevolking ontstond een paniek, die nog verhoogd werd door geruchten over den spoedig te verwachten intocht der Oostenrijksche troepen en een bombardement van de stad. Des avonds kwam plotseling het gepeupel uit de voorsteden in de middenstad en trachtte hier en daar te plunderen. Militaire patrouilles gingen dit gewapenderhand te keer. Tegen middernacht gaf het aanleiding tot een ernstige botsing. De soldaten schoten met salvo's op de menigte. Zaterdag was het garnizoen reeds uit de stad vertrokken. Er waren alleen bewakingsdetachementen overgebleven.

In Rusland.

ST.-PETERSBURG, 26 Juli. Nadat gisteren voor St.-Petersburg een bijzondere toestand voor de verdediging was verklaard, heeft de stadsprefect vandaag een opgaaf bekend gemaakt van de misdrijven die door de militairen zullen worden berecht, benevens een lijst van de administratieve bepalingen ter bestraffing van overtredingen.

ST.-PETERSBURG, 26 Juli. Er is een nieuwe verordening verschenen voor vliegers en luchtschippers. Zonder vergunning van den minister van oorlog is het verboden te vliegen boven het geheele gebied van de militaire districten St.-Petersburg, Wilna, Warschau en Odessa.

ST.-PETERSBURG, 26 Juli. Te middernacht zijn door eenige duizenden, onder het zingen van het volkslied, betoogingen gehouden in het Newsky Prospect en andere hoofdstraten. Zij brachten voor het Servische gezantschap een ovatie. De gezant kwam voor een open raam en bedankte voor de sympathiebetuigingen en den moreelen steun aan Servië. Daarna is de menigte rustig uiteengegaan.

ST.-PETERSBURG, 26 Juli. Een vertegenwoordiger van Wolff's bureau verneemt van betrouwbare zijde, dat de algemeene indruk van het onderhoud van Sasonof met den Oostenrijksch-Hongaarschen gezant, graaf Szapary, gunstiger is, hoewel erkend wordt, dat de toestand kritiek blijft.

PARIJS, 26 Juli. Aan de "Temps" wordt uit St.-Petersburg gemeld: Sasonof zal heden den Oostenrijksch-Hongaarschen gezant ontvangen en aan hem een beslissende verklaring van groot belang mededeelen.

In Duitschland.

BERLIJN, 26 Juli. Keizer Wilhelm is thans reeds, eenige dagen vroeger dan oorspronkelijk vastgesteld was, op den terugweg van zijn reis naar Noorwegen. Hij komt waarschijnlijk morgen reeds te Berlijn terug.

BERLIJN, 25 Juli. De rijkskanselier, die in de laatste weken meermalen te Berlijn vertoefde, is heden weer hier gekomen.

BERLIJN, 25 Juli. Volgens een besluit van het partijbestuur der socialistische partij, zullen Dinsdagavond in Groot-Berlijn tal van volksvergaderingen worden gehouden. De oproep luidt: "Weg met den oorlog!"

BERLIJN, 25 Juli. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft in haar weekoverzicht: De op grond van het onderzoek naar den moord op den Oostenrijkschen troonopvolger te Sarajewo door Oostenrijk-Hongarije aan Servië gestelde eischen moeten gerechtvaardigd heeten, indien men de motiveering dezer eischen met gepasten ernst beschouwt. De deelneming [elders: medeplichtigheid] van Servische onderdanen, ook van autoriteiten aan de reeds lang voorbereide samenzwering tegen het leven van den aartshertog en de intrigues tegen de eenheid der Habsburgsche monarchie is bewezen. De Oostenrijk-Hongaarsche regeering heeft zich bereid verklaard, den mogendheden inzage te geven van het bewijsmateriaal. Dat is een bewijs, dat zij de uitkomsten van het onderzoek niet te loochenen acht en haar eischen als volkomen rechtmatig. Indien tegen verwachting Servië deze eischen mocht weigeren, dan hopen wij dat, in het besef van den ernst van den toestand, de regeeringen der mogendheden gezamenlijk zullen trachten te verhinderen, dat uit het onvermijdelijke conflict tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië verders verwickelingen ontstaan.

In Frankrijk.

PARIJS, 26 Juli. De Duitse gezant en de voorzitter van den ministerraad ad interim hadden heden weder een onderhoud, ten einde middelen te beramen voor een actie der mogendheden in het belang van het behoud van den vrede.

Naspeuringen van Paul Theelen: 27 juli 1914

310 BERLIJN, 26 Juli. Naar men verneemt, komt Viviani, de Fransche minister-president, hedenavond van Stockholm over Sassnitz te Berlijn aan en zet onmiddellijk zijn reis naar Parijs voort.

315 PARIJS, 26 Juli. Een troep jongelui, meest Slavische studenten, manifesteerden voor het Oostenrijksche gezantschap, onder 't uiten van den kreet: "Weg met Oostenrijk!" Een hunner haalde een lap stof in de Oostenrijksche kleuren uit zijn zak en wilde die lap in brand steken. De politie verhinderde dit en arresteerde verscheidene personen. De Fransche regeering heeft den Oostenrijkschen gezant te Parijs haar oprecht leedwezen over het incident betuigd en haar gezant te Weenen gelast denzelfden stap bij de Oostenrijksche regeering te doen.

320 PARIJS, 25 Juli. De "Intransigeant" meldt, dat alle in Frankrijk aanwezige Servische officieren telegrafisch door hunne regeering zijn teruggeroepen. Eenigen vertrokken reeds vanmorgen, anderen gaan hedenavond, om over Brindisi naar Servië te gaan. PARIJS, 25 Juli. De ministers zijn te halfzeven bijeengekomen op het ministerie van 325 buitenlandsche zaken, ter beraadslaging over den buitenlandschen toestand.

In Italië.

330 ROME, 26 Juli. Op de consulaten en het ministerie van binnenlandsche zaken toont men zich, hoewel men zich den ernst der situatie bewust is, optimistisch. De Fransche gezant heeft hedenavond een langdurig onderhoud met den minister-president gehad.

ROME, 25 Juli. De "Tribuna" logenstraft het bericht, dat de Italiaansche regeering vriendschappelijke stappen te Weenen heeft gedaan om het conflict met Servië op vreedzame wijze te beslechten.

335 TRIËST, 25 Juli. Venizelos is hier gisteravond aangekomen en heeft een lang onderhoud gehad met den Griekschen gezant te Weenen. Hij vertrekt vanavond naar Brussel (om met den Turkschen grootvizier te onderhandelen).

In Bulgarije.

340 SOFIA, 26 Juli. Men verneemt, dat Pasitsj bij den gezant van Servië navraag heeft gedaan welke houding Bulgarije bij het groote conflict zal aannemen. Bulgarije heeft daarop geantwoord, dat het neutraal blijft.

345 ST.-PETERSBURG, 26 Juli. (Reuter.) Het is verboden van heden af, gedurende een jaar, bepaalde berichten over leger en vloot te publiceeren. Hier in Moskou en in de omliggende gouvernementen is de toestand van den buitengewonen, in plaats van den versterkten staat van beleg afgekondigd.

In Montenegro.

350 WEENEN, 26 Juli. De Zuid-Slavische "Korrespondenz" meldt uit Cettinje: De kroonraad heeft, onder voorzitterschap van den Koning, besloten tot algemeene mobilisatie. [elders:] WEENEN, 26 Juli. Aan de Zuid-Slavische "Correspondenz" wordt omtrent den toestand in Belgrado uit Semlin gemeld: Gisteravond bood de stad een beeld van groote verwarring. Onder de bevolking ontstond een paniek, die nog verhoogd werd door 355 geruchten over den spoedig te verwachten intocht der Oostenrijksche troepen en een bombardement van de stad. Des avonds kwam plotseling het gepeupel uit de voorsteden in de middenstad en trachtte hier en daar te plunderen. Militaire patrouilles gingen dit gewapenderhand te keer. Tegen middernacht gaf het aanleiding tot een ernstige botsing. De soldaten schoten met salvo's op de menigte. Zaterdag was het garnizoen reeds uit de stad vertrokken. Er waren alleen bewakingsdetachementen overgebleven.

In België.

365 BRUSSEL, 26 Juli. De minister van oorlog houdt zich bezig met voorbereidingen ter versterking van het troepencontingent in vredestijd. Een algemeene mobilisatie is in alle bijzonderheden uitgewerkt. De "Soir" zegt, dat België een wakend oog houdt op de gebeurtenissen en zijn plicht zal doen.

In Engeland.

370 LONDEN, 25 Juli. Acland, onder-staatssecretaris van buitenlandschen zaken, heeft in een rede te Steyning gezegd, dat de toestand in Europa veel ernstiger is dan die in Ulster. Men kan zich niet voorstellen, welk een ellende een oorlog, waarin de groote mogendheden gewikkeld zijn, na zich zou slepen. Acland sprak de hoop uit, dat men voor den huidigen toestand een oplossing moge

375 vinden, gelijk aan die van de troebelen van verleden jaar. Engeland zal in het belang van den vrede al het mogelijke doen.

KAARTJE VAN SERVIË EN DE AANGRENZENDE GEBIED.

REUTER-TELEGRAMMEN.

380 **De oorlog.**

Het eerste schot.

WEENEN, 27 Juli. Bij Temes-Kubin (tegenover Smederewo) hebben Servische troepen, die zich op een stoomboot op den Donau bevonden, van daar op de Oostenrijksch-Hongaarsche troepen geschoten. Het vuur werd beantwoord en een vrij ernstige schermutseling
385 ontspon zich.

In Oostenrijk.

WEENEN, 27 Juli. De Oostenrijksche gezant von Giesl heeft de Servische nota overgelegd. Daarin wordt den schijn gewekt, dat Servië tot inwilliging der eischen
390 bereid is, maar duidelijk blijkt, dat het niet geneigd is, de schuldigen te straffen en de propaganda tegen te gaan. Bovendien bevat de nota zooveel voorbehoud, dat de inwilliging der eischen bijna niets meer beteekent. In 't bijzonder wordt, onder een nietswaardig voorwendsel, de eisch van deelneming van Oostenrijksche
395 vertegenwoordigers bij het onderzoek in zake den moord, verworpen.

In Duitschland.

LONDEN, 27 Juli. Het bezoek van prins Heinrich van Pruisen, die deze week te Comes zou komen, gaat niet door, als gevolg van den ernstigen toestand in Europa. De Prins
400 keert naar Berlijn terug.

In Frankrijk.

TOULON, 27 Juli. Admiraal Boué de la Perryre heeft aan boord van zijn admiraalschip de bevelhebbers van het eerste en tweede eskader en de reserve-divisies
405 bijeengeroepen. Hij heeft daarbij medegedeeld, dat hij maatregelen voorbereidt om zoo noodig de geheele vloot slagvaardig te maken.

Vierde (laatste) Blad.

BUITENLANDSCH NIEUWS.

De Oorlog.

410 Toen Zaterdagavond even over zes uur een ambtenaar aan het departement van buitenlandsche zaken in Weenen aan de in spanning wachtende journalisten mededeelde, dat Servië een onvoldoend antwoord gezonden had op de eischen der Donau-monarchie en dat de Oostenrijksch-Hongaarsche gezant Belgrado reeds had verlaten, ging er, eerst onder de journalisten en vervolgens onder de opeengepakte menigte op den Ballplatz,
415 een bruischend hoera op; de kreet: 'Oorlog! Oorlog!' ging als een loopend vuur door de stad, en in een ommezien klonk allerwegen het 'Gott erhalte Franz den Kaiser', en een vreugdedronken menigte trok onder geestdriftig oorlogsgeroep door de breede straten van Weenen. Zoo werd in de twintigste eeuw in de hoofdstad van een zoogenaamd
420 beschaafde natie het bericht ontvangen, dat er een oorlog uitgebroken was, die heel Europa in vuur en vlam kan zetten!

Is dan de oorlog uitgebroken? Naar strikt formeel volkenrecht misschien niet, maar in de beteekenis, die het spraakgebruik aan het woord oorlog hecht, lijkt het er heel veel op. Een oorlogsverklaring is niet van Weenen naar Belgrado gezonden, maar men
425 zegt in Weenen ook, dat deze niet noodig is, omdat Servië zeker internationaal verdrag niet medeondertekend zou hebben. Bovendien is een oorlogsverklaring een ietwat verouderd begrip: Russen en Japanners hebben er niet over gedacht, en Italianen, Turken, Bulgaren, Serven en Grieken hebben de vijandelijkheden geopend, voordat de oorlog openlijk verklaard was.

Evenwel, ook de vijandelijkheden zijn op het oogenblik, waarop wij schrijven, nog
430 niet begonnen, want het bericht dat er vannacht in den omtrek van Belgrado kanongebulder is gehoord, is niet bevestigd, en evenmin dat de Oostenrijksche troepen de brug over den Donau bezet hebben. En toch, de oorlogstoestad is daar: dat blijkt vooral uit de gevangenneming van generaal Poetnik, den chef van den Servischen staf, die in een Hongaarsche badplaats den oproep om huiswaarts te keeren ontving, doch op
435 reis gearresteerd werd, zonder dat hij wist dat de diplomatieke betrekkingen waren afgebroken. *) Door deze verraderlijke daad, onwaardig aan de regeering van een beschaafd land en herinnerend aan middeleeuwsche oorlogsvoering, geeft de regeering der monarchie te kennen, dat de oorlogstoestand bestaat en Servië erkent dien toestand door hof en regeering ijlings terug te trekken uit het openliggende

440 Belgrado, zich in Kragoejewats te vestigen en heel het leger onder bevel van den kroonprins-regent Alexander, die reeds in den oorlog tegen Turken en Bulgaren zoo vele lauweren plukte, te mobiliseeren.

445 De oorlog is dus zoo goed als uitgebroken, maar nog blijft het mogelijk, dat een eigenlijke veldtocht achterwege blijft. Ten eerste kunnen de Servische troepen doen wat de Bulgaarsche deden, toen de Roemeen en hun in den rug vielen, terwijl zij aan het vechten waren met Grieken en Serviërs; dat is: bij wijze van protest terugtrekken zonder een schot te lossen en het land aan den vijand overlaten. En het is de vraag of Oostenrijk in dat geval veel verder zal gaan dan een bezetting van Belgrado en
450 wellicht nog eenige punten aan de grens. Dat kan gebeuren en uit het prijsgeven van Belgrado leiden sommigen de waarschijnlijkheid hiervan af, maar het kan evengoed zijn, dat er wél gevochten wordt en dat het leger der Donau-monarchie in vermoedelijk bloedige veldslagen dat der Serviërs verslaat.

455 Eén ding schijnt vast te staan, want het wordt van alle kanten officieuselijk bericht: de monarchie wenscht geen uitbreiding van haar grondgebied, noch de vernietiging van het Servische rijk. Ziedaar het lichtpunt in de zwarte duisternis, waarop onze hoop gevestigd is, wanneer wij met angst en beven naar Petersburg, Parijs, Londen en Berlijn zien en vragen of de wereldbrand werkelijk uitbreken gaat. Want dit zal het misschien den regeerders in Petersburg mogelijk maken, om zonder
460 opoffering van eigen waardigheid het zwaard in de scheep te houden, of – beter gezegd – met het zwaard half getrokken af te wachten wat verder gebeuren zal. Duidelijke berichten over de houding van Rusland ontbreken nog, en men moet aannemen dat de ministerraad onder des Tsaren voorzitterschap geen beslissing genomen heeft. Aan geruchten is er overigens geen gebrek, en men zegt dat de Tsaar deze woorden
465 gesproken zou hebben: 'Men heeft mij den handschoen toegeworpen, ik zal hem opnemen.' Edoch dit bericht stamt uit Pan-Slavistische kokereien men zal goed doen het niet voor zuivere munt op te nemen. Toch gelooft men algemeen dat Rusland althans gedeeltelijk zal mobiliseeren. Het is bijna niet anders te verwachten: Rusland heeft ook gemobiliseerd, toen de Balkan-oorlog en de Servische crisis van 1912 op hun felst
470 waren, en nu de monarchie overgaat tot de gedeeltelijke mobilisatie zal Rusland zeker hetzelfde willen doen. Maar dat staat nog niet gelijk met het besluit om Oostenrijk-Hongarije aan te vallen. En nu schijnt de mogelijkheid niet uitgesloten, dat, dank zij vredes pogingen van Londen, Parijs en Berlijn uit, de Russische regeering niet verder zal gaan dan zulk een mobilisatie, en genoeg zal nemen met een eventueele
475 verklaring der Oostenrijksche regeering: dat het haar niet te doen is om gebiedsuitbreiding of om vernietiging van de Serviërs als onafhankelijk volk. Het zal dan Duitschland's hooge roeping zijn, om zijn bondgenoot tot het afleggen van zulk een verklaring te noopen.

Dat is het, wanneer men spreekt over de 'lokaliseering' van den strijd, waarvoor
480 blijkens officieuze berichten Frankrijk, Duitschland en Engeland werkzaam willen zijn: te waken dat Rusland zich niet met de wapenen in den strijd mengt; want doet Rusland dat wel, dan ziet men niet goed hoe 't anders zou kunnen, dan dat Frankrijk zijn bondgenoot ter hulp schoot en ook Engeland zich in de vlammenzee stortte, zoodat de ramp, waarvoor zoo lang gevreesd werd, daar zou zijn, en heel Europa van de
485 Pyreneeën tot aan den Oeral en van Jutland tot de zuidelijke punt van Sicilië in vlammen kwam te staan. Een gunstige factor daarbij is, dat in Engeland zowel als in Frankrijk de vredelievende partij aan het bewind is, en dat niet een Millerand en Delcassé, een Chamberlain of Lansdowne het lot der millioenen menschenlevens in handen hebben, maar een Poincaré, Viviani, Asquith en Grey. En immers, als Engeland
490 en Frankrijk medewerking weigeren, zal Rusland zich wel tweemaal bedenken voor het zich tegen Duitschland en Oostenrijk in den strijd begeeft. Zoo is thans op de staatslieden in Londen, Parijs en Berlijn de hoop van gansch de angstige wereld gevestigd.

Gunstige factoren zijn voorts: het niet gereed zijn van Frankrijk – men denke aan de
495 onthullingen van senator Humbert – en het vermoedelijk evenmin goed gereed zijn van Rusland, dat wel een heel eind is gevorderd met zijn militaire reorganisatie, maar deze toch niet voltooid heeft. Daartegenover het naar alle waarschijnlijkheid volkomen klaar zijn der Duitschers en ten slotte de slechte oogst in Rusland en de ongunstige binnenlandsche toestand, die zich onlangs weer gekenmerkt heeft door de
500 geduchte stakingen en die een revolutie laten vreezen voor 't geval van buitenlandsche verwickelingen.

En toch, niettegenstaande al die factoren, kan de Russische regeering wél tot ingrijpen besluiten en kunnen alle andere naties meegesleept worden. Ieder houdt zich
505 op het ergste voorbereid en de Britsche vloot, die juist nog door den Koning bezichtigd is, wordt thuis gehouden.

Vanmiddag wellicht zal men Rusland's woord vernemen, want Sasonof zal heden een mededeeling doen aan den gezant der Donaumonarchie. Intusschen heeft zich de oorlogskoorts meester gemaakt van het eergisteren nog volkomen rustige West-Europa, dat door het Oostenrijksche ultimatum als door een donderslag is opgeschrikt. Van Montenegro af tot België toe worden militaire maatregelen genomen; Keizer Wilhelm ijlt aan boord van de *Hohenzollern* naar huis en hoopte gisternacht reeds in Berlijn te zijn; de rijkskanselier en de gezanten in Berlijn, die met verlof elders waren, keeren terug – een bewijs dat men in Berlijn werkelijk den tekst der nota niet gekend heeft –; minister Viviani verlaat president Poincaré en spoort van Stockholm over Malmö en Berlijn terug naar Parijs, helaas niet in Berlijn uitstappend om met de diplomaten daar een vreedzaam overleg te plegen; en alom in de hoofdsteden der betrokken landen is die zonderlinge koorts of waan ontstaan, die maakt dat de volkeren zich op elkander werpen en verscheuren: in Weenen, in Boedapest, in St. Petersburg loopden de nationalisten schreeuwend door de straten, en zelfs in Berlijn, dat centrum van Westersche beschaving, heeft zich Zaterdagavond een dichte menigte op de breede Unter den Linden van de Brandenburger Poort tot aan het paleis verdrongen, roepend over den oorlog, zingend, 'Deutschland, Deutschland über alles,' en andere volksliederen, dronken van geestdrift, het verkeer stop zettend, met zwart-wit-roode vlaggen zwaaiend en betoogend voor het Oostenrijksche gezantschap. En gistermiddag zijn op verscheidene plaatsen de betoogingen herhaald. Wat vermag tegen die oplaaiing van het in het Duitsche gemoed zoo diep ingewortelde en door de opvoeding vast ingestampde nationale gevoel, de campagne die terstond door de sociaal-democraten begonnen is tegen den oorlog en tegen 'het Oostenrijksche imperialisme?' Niets! De Deutsche proletariër zal opkomen als de Keizer hem roept en er zal geen sprake zijn van een staking, die de mobilisatie verlamt. De gematigde pers maant tot rust en protesteert tegen de nationale betoogingen: Deutschland is nog niet direct betrokken bij het conflict en uitingen van volksgevoel kunnen slechts schaden; maar andere bladen doen mee, en men vertrouwt zijn oogen nauwelijks, als men een groot blad als de *Kölnische Zeitung* zonder afgrijzen, ja eer met voldoening, ziet schrijven over de mogelijkheid van den grooten Europeeschen oorlog, die wellicht komen zal, en als men 't zelfde blad de Oostenrijkers ziet toejuichen wegens de gevangenneming van den Servischen generaal Poetnik.

Parijs is door het oorlogsrumoer opgeschrikt uit de schandaalstemming, die het proces-Caillaux te voorschijn had geroepen. Bovendien heeft de *Echo de Paris*, een der schandelijkst chauvinistische bladen van Parijs, de stemming nog geprikkeld door een onjuist bericht: de Deutsche gezant von Schön was bij minister Bienvenu-Martin (Viviani's plaatsvervanger) gekomen en had namens de Deutsche regeering gedreigd, dat Frankrijk zijn handen thuis moest houden, omdat het 't anders met Deutschland aan den stok kreeg. Men kan zich de verontwaardiging der Parijsche pers voorstellen, vooral, omdat volgens het blad, die stap alleen in Parijs en niet in Londen en St.--Petersburg was gedaan. *De Temps* bracht 's avonds een gedeeltelijke rectificatie, meldde dat von Schön alleen gezegd had: dat het 't verlangen der Deutsche regeering was het conflict te lokaliseeren, en dat, als dit niet geschiedde, het ernstige gevolgen kon hebben. Maar ook zoo was het nog een ernstig ding: toen heeft de regeering geruststelling gebracht met een bericht, dat er geen sprake was geweest van een dreigement en dat Deutschland's bedoeling alleen geweest was te kennen te geven, dat het gaarne met Frankrijk samen zou werken aan de lokaliseering van het conflict. Ook werd tegengesproken dat Deutschland de Oostenrijksche nota bij voorbaat had gekend, zoodat de onderstelling, als hadden Deutschland en Oostenrijk de landen der Triple Entente een streek willen spelen, kwam te vervallen. Bovendien is later bericht, dat de Deutsche regeering dergelijke stappen ook heeft gedaan in Londen en Petersburg en voorts dat gisteren opnieuw von Schön met Bienvenu-Martin gesproken heeft over gezamenlijke pogingen tot lokaliseering van den strijd. Een officieus stuk in de *Lokal Anzeiger* bevestigt die opvatting en aldus zal deze paniek nu wel tot het verleden behooren. Niettemin is men ook in Frankrijk op zijn post en minister Messimy schijnt gisteren aan de generaals de noodige instructies gegeven te hebben.

Merkwaardig is het, dat de inhoud van het Servische antwoord niet bekend is gemaakt. Wel zijn er geruchten, dat vrijwel alle eischen waren ingewilligd, behalve die van de controle der Oostenrijkers bij het gerechtelijk onderzoek, en van de ontbinding der nationale vereeniging. Tegen dezen laatsten eisch kanten zich de officieren zoo sterk dat inwilliging revolutie beteekend zou hebben. Toen moest derhalve het onvoldoende antwoord gezonden worden. Is dat waar, dan hoeft dus Servië's weigering van 't Oostenrijksche ultimatum niet het gevolg geweest te zijn van een belofte van steun

uit Petersburg. Bulgarije zegt neutraal te zullen blijven en Servië belooft het daarvoor loon. Bulgarije zal trouwens dat loon wel eischen.

575 1) Intusschen bericht de *Kölnische Zeitung*, dat generaal Poetnik weer vrijgelaten en per extra-trein naar Servië mag terugkeeren.

De Oostenrijksche regeering zal naar het *Hbl.* verneemt, voor 350,000,000 kronen aan 5 pct. schatkistbiljetten in omloop brengen

580 Ook te Berlijn is er sprake van om, evenals te Weenen, de beurs te sluiten. Hedenochtend zou deze mogelijkheid besproken worden in een conferentie, door de Berlijnsche banken bijeengeroepen.

DE MOORDAANSLAG OP DEN KHEDIVE.

585 Gelijk een telegram heeft gemeld, is Zaterdag te Konstantinopel een moordaanslag gepleegd op den khedive van Egypte die daar kort te voren was aangekomen. Toen hij terugkeerde van een bezoek aan den groot-vizier, op het oogenblik dat hij de poort van het gebouw uitreed, schoot een jonge man op den Khedive met een revolver. De adjudant Helmi Bey sprong uit het rijtuig, gaf den dader een sabelhouw en de
590 gendarmes staken hem met bajonetten, zoodat hij spoedig op straat liggende stierf. De moordenaar moet helpers hebben gehad, want er vielen ongeveer 16 schoten. De khedive werd aan het gelaat en de armen licht gewond. Zijn neef Djelal Pasja, die hem vergezelde, werd aan de heup gewond. Bovendien werden door het schieten nog negen
595 personen door kogels getroffen. De khedive werd verbonden in het hospitaal van het eerste legercorps. Ook de ministers kwamen om hun leedwezen te betuigen. De dader was een 22-jarig Egyptenaar, student aan de Kweekschool voor de Zeevaart en lid van de Egyptische, zoogenaamd vaderlandsche partij. De politie zoekt ijverig naar zijn medeplichtige. Het staat reeds vast dat de aanslag was voorbereid door Egyptische nationalistische studenten.

600 [elders vinden we:]

Het antwoord van Servië.

Velen zullen zich reeds afgevraagd hebben, waarom het antwoord der Servische regeering op de Oostenrijksche nota slechts in een kort dagbladbericht werd openbaar
605 gemaakt, tot dusver. De inhoud van dit hoogst belangrijke stuk - dat wij nu vinden in de *N. Rott. Ct.*, welke vertaling wij volgen - is van dien aard, dat het achterhouden er van aanleiding kan geven tot het booze vermoeden, dat men van Oostenrijksche zijde opzettelijk de publicatie achterwege liet. Het stuk is te uitvoerig om in zijn geheel te plaatsen; de belangrijkste gedeelten, luiden woordelijk aldus: De koninklijke
610 Servische regeering is derhalve bereid elk Servisch onderdaan, ongeacht zijn positie en zijn rang, wiens medeplichtigheid aan de misdaad van Serajewo door bewijzen aannemelijk is gemaakt, voor den rechter te brengen. Zij verbindt zich met name om op de eerste bladzijde van haar officieel orgaan op den 26ten Juli de volgende verklaring te doen drukken: 'De koninklijke Servische regeering veroordeelt de tegen
615 Oostenrijk-Hongarije gerichte propaganda, d. w. z. al de stroomingen, welke einddoel het is om van de Oostenrijksch-Hongaarsche Monarchie gebied af te scheiden, dat haar behoort, en zij betreurt oprecht de vreeselijke gevolgen van dat misdadig streven. De koninklijke Servische regeering betreurt, dat Servische officieren en ambtenaren aan genoemde propaganda hebben deelgenomen en daardoor de betrekkingen van goede
620 nabuurschap in gevaar hebben gebracht, welke de koninklijke regeering door haar verklaring van den 31sten Maart 1909 zich plechtig heeft verbonden te onderhouden. De koninklijke regeering, die elke gedachte aan elke poging tot bemoeiing met het lot van de bewoners van welk deel van Oostenrijk-Hongarije dan ook veroordeelt, acht het haar plicht om de officieren, de ambtenaren en de heele bevolking van het koninkrijk
625 met klem opmerkzaam te maken, dat zij voortaan met uiterste gestrengheid zal optreden tegen lieden, die zich mochten schuldig maken aan dergelijke handelingen, die zij echter met alle kracht zal voorkomen of onderdrukken.'

Deze verklaring zal ter kennis worden gebracht aan het Servische leger door middel van een dagorder, uit naam van Z. M. den Koning uitgevaardigd door den kroonprins
630 Alexander. Dezelfde verklaring zal in het eerstvolgende legerbulletin worden openbaar gemaakt. De kon. reg. verbindt zich bovendien:

'1. Om in de eerstvolgende convocatie voor de gewone zitting van de Skoepsjtina een bepaling in de wet op de drukpers voor te stellen, waarbij op de meest ernstige wijze straf zal worden bedreigd tegen de ophitsing tot haat en verachting van de O.-H.
635 monarchie, zoomede tegen elke publicatie, gericht tegen de territoriale onschendbaarheid van O.-H. 'Zij verbindt zich bij de aanstaande grondwetsherziening, in art. 22 der G.W. een amendement voor te stellen, waardoor bedoelde publicaties

onderhevig zijn aan inbeslagneming, hetgeen thans wegens de uitdrukkelijke termen van art. 22 onmogelijk is.

640 '2. De kon. reg. heeft geen bewijs - en de nota van de O.-H. regeering geeft haar ook geen bewijs - dat de vereeniging Narodna Obrana en andere dergelijke vereenigingen tot dusverre eenige misdadige handeling van dien aard hebben bedreven door een daad van een harer leden. Niettemin zal de kon. reg. den eisch van de O.-H. regeering inwilligen en de vereeniging Narodna Obrana en elke andere vereeniging, die tegen 645 Oostenrijk-Hongarije zou zijn gericht, ontbinden.

'3. De kon. reg. verbindt zich, zonder verwijl uit het openbaar onderwijs in Servië al wat dient of dienen kan om de propaganda tegen O.-H. te voeden, te verwijderen, indien de O.-H. regeering haar de feiten en de bewijzen dier propaganda verstrekt.

650 '4. De kon. reg. verbindt zich, uit den militairen dienst hen te verwijderen, ten aanzien van wie het gerechtelijk onderzoek zal hebben bewezen, dat zij schuldig zijn aan daden, gericht tegen de onschendbaarheid van het grondgebied der O.-H. monarchie. Zij verwacht dat de O.-H. regeering haar de namen en de handelingen van die officieren en ambtenaren zal mededeelen ten behoeve van de procedure, die moet volgen.

655 '[5.] De kon. reg. moet erkennen dat zij zich niet duidelijk rekenschap kan geven van den zin en de strekking van den eisch der O.-H. regeering, behelzende dat Servië zich zal verbinden op zijn grondgebied de medewerking der organen van de O.-H. regeering te aanvaarden. 'Maar zij verklaart dat zij elke samenwerking, die vereenigbaar is met de beginselen van internationaal recht, met de strafprocedure en met de betrekkingen 660 van goede buerschap, zal aanvaarden.

'6. De kon. reg. beschouwt het - gelijk vanzelf spreekt - als haar plicht een onderzoek te openen tegen allen, die in de samenzwering van den 28en Juni betrokken zijn of zouden geweest zijn en die zich op het Servisch grondgebied bevinden. De eisch tot deelneming aan dit onderzoek door vertegenwoordigers der Oostenrijksch- 665 Hongaarsche autoriteiten kan de kon. reg. niet inwilligen, daar zulks een schending zou zijn van de grondwet en van de wet op de strafvordering. Intusschen zouden in concrete gevallen mededeelingen over de uitkomsten van het bedoelde onderzoek ter kennis kunnen worden gebracht van de Oostenrijksch-Hongaarsche organen.

670 '7. De kon. reg. heeft nog denzelfden dag, dat haar de O.-H. nota is overhandigd, den commandant Woja Tankosits doen gevangen nemen. Milan Tsjiganowits, die Oostenrijksch-Hongaarsch onderdaan is en tot den 15en Juni als aspirant bij de directie der spoorwegen was geplaatst, heeft men nog niet kunnen vatten. De kon. reg. verzoekt de O.-H. regeering haar ten spoedigste te willen inlichten over de vermoedens van schuld, zoomede over de bewijzen van schuld, die tot dusverre door het onderzoek te 675 Sarajewo aan het licht zijn gekomen, ten behoeve van latere onderzoekingen.'

Uit het slot van Servië's antwoord nog dit gewichtige gedeelte: 'Ingeval de O.-H. regeering geen genoegen mocht nemen met dit antwoord, is de kon. reg., overwegende dat het in het gemeenschappelijk belang is de beslechting van dit geschil niet te overhaasten, evenals altijd bereid een vreedzame oplossing te aanvaarden door het 680 geschil te onderwerpen hetzij aan de beslissing van het Internationale Hof van Arbitrage in Den Haag, hetzij aan die van de mogendheden, die deel hebben genomen aan de opstelling van de verklaring, welke de Servische regeering den 31sten Maart 1909 heeft afgelegd.'